

У свою чергу, незважаючи на «стабільність» конституційних цінностей, їх зміст може оновлюватися чинним законодавством, і внесенням змін в основний закон.

Виражені у конституційно-правовій літературі зазначені ознаки можуть характеризувати зміст конституційних цінностей тільки за умови доповнення їх – «легітимністю» і «справедливістю». Легітимність є визнання громадянами та підтвердження формально-відображених у конституції принципів, в якості загальноприйнятих соціальних установок, які знаходяться під захистом закону. Справедливість розглядається як заключна особливість, яка забезпечує співіснування всіх конституційних цінностей у несуперечливому співвідношенні між собою.

Отже, конституційним цінностям, властиві наступні ознаки: верховенство, історичність, ієрархічність, легітимність, сконцентрованість, стабільність, оновленість змісту, справедливість. Тільки у сумі цих критеріїв загальноприйняті соціальні принципи (цілі і установки) набувають статусу конституційних цінностей.

Мельниченко Н. О.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри конституційного права*

ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА НА ОСВІТУ ДОРΟΣЛИХ В УКРАЇНІ ТА ДОСВІД КРАЇН ЄС

Поняття «безперервна освіта», «освіта впродовж життя», «освіта дорослих» (в англійській мові «lifelong education», «recurrent education», «continuing education,» adult education») не є новими, вони широко вживаються вже протягом 40 років. Ці поняття не є тотожними. Особливу увагу ним було надано у законодавстві про освіту у країнах ЄС. «Вчитися ніколи не пізно» – девіз ЄС в галузі освіти дорослих. Закони про освіту дорослих, стратегії розвитку освіти дорослих, різноманітні програми освіти дорослих розроблені майже усіма країнами ЄС та кандидатами у члени до ЄС. (Европейское образование взрослых за пределами ЕС [Електрон. ресурс] Режим доступу: http://adukatar.net/wpcontent/uploads/2012/01/Adukatar_20_Pages_40.pdf)

В Україні не має відповідного законодавства по урегулюванню освіти дорослих та безперервної освіти. Конституція України закріплює лише право на освіту у ст.53. Окрім Конституції освіта дорослих в Україні регламентується національним законом, який регулює систему освіти в цілому. Закон України «Про освіту» хоча і виділяє у ст. 6 серед основних принципів освіти безперервність і різноманітність, але відповідного урегулювання безперервна освіта також не отримує. (Про освіту: Закон України від 04 червня 1991 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – N 34. – Ст.451)

По-перше Законом не визначено поняття безперервної освіти, у Законі немає статті, присвяченої освіті дорослих. По-друге у ст. 3 « право громадян на освіту» не вказано, що освіта гарантується громадянам незалежно від віку.

У статті 29 Закону « Про освіту» визначена структура освіти: дошкільна освіта, загальна середня освіта, позашкільна освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта, післядипломна освіта, аспірантура, докторантура, самоосвіта. Тобто Закон виділяє для дорослих два напрямлення післядипломна освіта (спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення й оновлення її професійних знань, умінь і навичок або отримання іншої професії, спеціальності на основі здобутого раніше освітньо-кваліфікаційного рівня та практичного досвіду) та самоосвіта (самого поняття самоосвіта не надано). У статті 10 Закону України «Про вищу освіту» (Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002// Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 20. – Ст.134) розкривається поняття післядипломної освіти та вказано, що післядипломна освіта створює умови для безперервності та наступності освіти.

Законодавство України не поділяє освіту на формальну, неформальну та інформальну. Взагалом Закон України «Про освіту» в більшій мірі присвячений урегулюванню формальної освіти, урегулюванню неформальної освіти присвячена, на наш погляд, стаття 38 «позашкільна освіта» (позашкільна освіта на виховання є частиною структури освіти і спрямовується на розвиток здібностей, талантів дітей, учнівської та студентської молоді, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні). По суті права дорослих на отримання неформальної освіти залишилися поза межами даної статті Закону.

Що стосується інформальної освіти, то визначення цього поняття у Законі немає, натомість Закон пропонує поняття самоосвіта, як елемент структури освіти в Україні.

Термін саиоосвіта існує не тільки у Законодавстві України, ми з ним зустрілися, наприклад, у законодавстві Литви та Латвії. Закони про освіту цих країн надають визначення самоосвіти. Самоосвіта – це безперервне самостійне навчання, засноване на інформації, що людина отримує з різних джерел та практичний досвід (Закон про освіту Литви [Електрон. ресурс] режим доступу: <http://www.bibl.u-szeged.hu/oseas/lithlaw.html>) таке саме поняття існує і в Законі про освіту Латвії. За цим законом самоосвіта визначається як освіта, отримана поза навчального закладу. (Закон про освіту Латвії: [Електрон. ресурс]. режим доступу: <http://www.latreia.riga.lv/cenr/obrlatv/zakobr.html>) На нашу думку головними критеріями самоосвіти є свобода особи у пошуках інформації, та реалізація нею своїх індивідуальних інтересів. Стаття 49 Закону України «Про освіту» створює умови для реалізації громадянами права на самоосвіту. Закріплено, що

для самоосвіти громадян державними органами, підприємствами, установами, організаціями, об'єднаннями громадян, громадянами створюються відкриті та народні університети, лекторії, бібліотеки, центри, клуби, теле-, радіо навчальні програми тощо.

Не можна сказати, що в Україні не були зроблені кроки по урегулюванню освіти впродовж життя та освіти дорослих. Міністерстві освіти і науки України у 2005 році розроблено проект закону « Про освіту дорослих». за словами С. Ніколаєнко в законопроекті прописані державні гарантії в сфері освіти, зокрема післядипломної, які забезпечуватимуть право кожного українця на освіту впродовж життя. У проекті визначено механізми функціонування формальної та неформальної освіти в Україні, роботи навчальних закладів, установ та інших юридичних та фізичних осіб. Цей законодавчий проект сприятиме розширенню доступу до здобуття освіти громадянами України незалежно від віку, поліпшить рівень підготовки фахівців, надасть можливість кожній людині удосконалити свої фахові знання – наголошує С. Ніколаєнко.(Урядовий портал [Електрон. ресурс] режимдоступу:http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/news_article?art_id=21345093&cat_id=35884)

Таким чином вважаємо за необхідне внести на розгляд Верховної Ради України проект закону « Про освіту дорослих», в якому були б закріплені положення на доступність до освіти кожного громадянина незалежно від віку або межовий вік отримання освіти дорослих; визначення понять формальна, неформальна, інформальна освіта, а також безперервна освіта, а також критерії визнання та перевірки результатів неформальної та інформальної освіти.

Китайка О.В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
здобувач кафедри конституційного права*

КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ КУЛЬТУРНИХ ПРАВ ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Проголошення рівних та невід'ємних прав та свобод усіх членів суспільства є фундаментом забезпечення гармонії, справедливості, спокою та Миру у сучасному Світі (Загальна декларація прав людини ООН від 10.12.1948). Діти – це окрема, особлива частина суспільства, якій притаманні особливі правила поведінки, своєрідні життєві погляди, що забезпечують їх розвиток і становлення до перетворення в дорослу частину суспільства. Конституційні права дитини – це комплекс прав і свобод, закріплених в Основному Законі держави, який частково характеризує конституційно-правовий статус дитини з урахуванням особливостей фізичного, психологічного та соціального розвитку людини до досягнення нею 18 років (Котюк В.І).